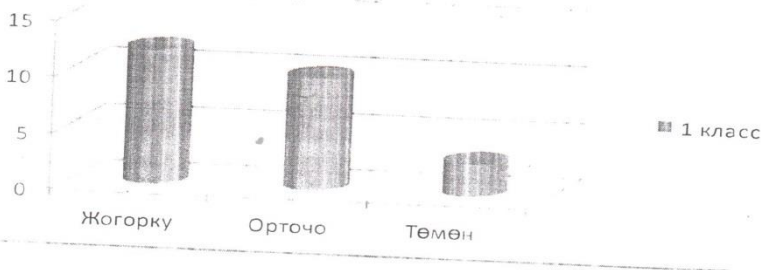

1 класс

Программада көрүнүп тургандай биринчи класста 3 окуучу төмөнкү мотивацияга ээ, бул жалпы класстардын 12% ын түзөт. Индэй байкоолор биздин көңүлүбүздү көйгөйгө жана аны чечүүнүн жолдорун издөө үчүн негиз болуп калат. Бүгүнкү күндө биз окуу мотивациясын калыптандыруу – окуу-тарбиялык процессте бирден бир шекендик экендигине көзүбүз жетти жана ошондуктан өзгөчө көңүл бурууга арзыйт. Күтүлгөн мотивациясын өнүктүрүү – бул узак, көп күч коротуучу жана максаттуу процесс. Ар бир сабакта окуучунун мотивациясына таасир этүүгө мүмкүнчүлүгү бар. Азыркы мектепте окутуунун мотивациясын өнүктүрүү технологиясы ийгиликке жетүү мотивациясын өнүктүрүүдөн курулат. Бул технология ийгиликке өзгөчө окуу программасын түзүүнү гана камтыбастан, сабакта мугалим менен окуучунун өзгөчө өз ара аракеттенишүү стилин да ичине камтыйт.

Адабияттар:

Якович Л.И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка // Изучение мотивации поведения детей и подростков. М.: Педагогика, 1972г.
Избр. рг М.Р. Психологическое содержание личностного самоопределения // Вопросы психологии, 1999г.
Российская педагогическая энциклопедия - <http://www.otrok.ru>.
Якович Д.В. Некоторые вопросы диагностики психического развития детей // В кн.: Диагностика учебной деятельности и интеллектуального развития детей. – М.: Педагогика, 1981г.

373

Рыспаева Ч. К.

Аспирант, И. Арабаев атындагы Кыргыз мамлекеттик университети,
Бишкек ш., Кыргыз Республикасы,
e-mail: cholponram@mail.ru

БАШТАЛГЫЧ КЛАССТАРДЫН ОКУУЧУЛАРЫНЫН МОТИВАЦИЯСЫНЫН ДЕНГЭЭЛИН САЛЫПТАНДЫРУУНУН ЖАНА ЖОГОРУЛАТУУНУН ЖОЛДОРУ ЖАНА КАРАЖАТТАРЫ

Аннотация: макалада башталгыч класстардын окуучуларынын окуу мотивациясынын денгээлин калыптандыруу жана жогорулатуу жолдору чагылдырылган.
Ключевые слова: мотив, мотивация, окуу мотивациясы, максат.

ПУТИ И СРЕДСТВА ФОРМИРОВАНИЯ И ПОВЫШЕНИЯ УРОВНЯ МОТИВАЦИИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация: в статье представлены пути и средства формирования и повышения уровня мотивации младших школьников.
Ключевые слова: мотив, мотивация, учебная мотивация, цель.

WAYS AND MEANS OF FORMING AND INCREASE LEVEL OF MOTIVATION OF YOUNG SCHOOL STUDENTS

Ryspaeva Ch. K.

Graduate student, Kyrgyz State University n.a. I. Arabaev,
Bishkek, Kyrgyz Republic, e-mail: cholponram@mail.ru
Abstract: The article presents ways and means of forming and raising the level of motivation of younger school students.
Keywords: motive, motivation, educational motivation, purpose.

Мотивацияны калыптандыруу – бул даяр мотивдерди жана максаттарды окуучулардын бшына салып мектеп аны ушундай шарттарга жана абалдарга алып келүү, ал жерден биз каалаган мотивдер жана максаттарды окуучунун өзүнүн жекечелик, ички умтулуулары мурдагы тажрыйбасын эске алып жөнө салып алууга мүмкүнчүлүгү бар. Окуучулардын мотивациялык чөйрөсүнө багыттуу таасир этүү үчүн мугалим кандай максаттарды жана көнүгүүлөрдү колдоно алат? Мотивацияларды калыптандыруу этаптарына, сабактын айрым этаптарына токтолобуз.

544

Баштапкы мотивацияны чакыруу этабы. Сабактын баштапкы этабында мугалим окуучулардын ойготкучтарынын бир нече түрүн эске алышы мүмкүн: мурдагы жетишкендиктеринин мотивацияларын актуалдаштыруу («бир өткөн теманын үстүнөн абдан жакшы иштедик»), салыштырмалуу түрдө канааттанбагандык мотивдерин чакыруу («бирок бул теманын маанилүү бир жагын өздөштүргөн жокпуз»), мурдагы ишке багыт алуучу мотивдерди күчөтүү («бул силердин келечектеги жашоонор үчүн керек болот»), таңгалуунун, билүүгө кызыгуунун аргасыздык мотивдерин күчөтүү.

Келип чыккан мотивацияларды бекемдөө жана күчөтүү этабы. Бул жерден мугалим таанып билүүчүлүк жана социалдык мотивдерге маселени чечүүнүн бир нече ыкмаларына жана аларды салыштырууга кызыгууну жаратып (таанып билүүчүлүк мотивдер), башка адам менен кызматташуунун ар түрдүү ыкмаларына (социалдык мотивдер) багыт алат. Бул этап маанилүү, анткени мугалим сабактын биринчи этабында мотивацияны чакырып, андан соң сабактын предметтик мазмунуна көңүл буруп, кээде мотивация жөнүндө унутуп калат. Бул үчүн ишмердүүлүктүн ар кандай түрлөрүн алмаштырып колдонсо болот (оозеки жана жазуу, оор жана жеңил ж.б.).

Сабакты аяктоонун этабы. Ар бир окуучу ишмердүүлүктөн ийгиликтүү, жеке тажрыйбасы менен чыкканы маанилүү, анткени сабактын аягында кийинки окууларга жакшы багыт пайда болушу керек.

Мугалимге сабактын ар бир этабын психологиялык мазмун менен толуктап туруусу шарт. Сабактын сабаттуу психологиялык түзүлүшүн куруу үчүн, мугалимге мотивация менен байланышкан өнүктүрүүчү жана тарбиялык маселелер бөлүгүн пландаштыруу көндүмүнө ээ болуусу жана окуучулардын окуу көндүмүнүн чыныгы абалы маанилүү.

Сабактын этаптары	Мотивацияларды калыптандыруунун ыкмалары
Сабактын башталышы	Интеллектуалдык марафон, «Тандандыр», «Ооба-жок» театрлаштыруу, кокустук оюну, «Фантастикалык кошумча», дидактикалык оюн
Жаңы материалдарды түшүндүрүү	Өзүнө тарткан максат, көйгөйлүү абал, божомолдоо, текстке карай суроо, «Катчылыгыңды карма»
Көндүмдөрдү бекемдөө, өнүктүрүү	Оюн-тренингдер, кроссворддор, табышмактар, ребустар, жомокторду жаратуу, табышмактарды түзүү, өзүн текшерүү, өз ара текшерүү
Кайталоо	«Ооба-жок», дидактикалык оюндар, чыгармачылык тапшырма
Үй тапшырмасы	Үч баскыч, кадимкидей эмес кадыресе
Сабакты жыйынтыктоо	Калтырылган табышмак

Ар бир балада, ар бир адамда катылып жаткан, билүүгө кызыгууну, таанып билүүгө умтулууну өстүрүүгө интеллектуалдык оюндар жардам берет. Мындай оюндардын бири – кроссворд.

Бул интеллектуалдык оюндун калгандарынын алдында артыкчылыгын эске алып, мен өзүмдүн сабактарымда ушул оюндук ыкманы көп колдоном.

Балдарда сабактарда жана сабактан тышкаркы убактарда жандырмак үчүн тапкычтыкты, фантазияны, ойдуң так иштешин талап кылган ребус – баш катырмаларды колдонуу аз эмес кубанычты тартуулайт. Ребустарды колдонуу балдардын активдүүлүгүн жогорулатат, алардын сөздүк корунун көбөйүшүнө, орфографиялык кыраакылыгынын өсүшүнө жардам берет. Башкысы – балдарды кызыктуу таанып билүү процессине кошуу! Оюнда бала ачылат, ачылган соң, ал чыгармачылыкта жаратат-дагы жана таанып билет дагы.

Сабакта активдүү ишти түзүү үчүн иштин топтук формасы дагы жардам берет. Балдар мындай баарлашуу формасын чоң кубаныч менен кабыл алат.

Баардык иштердегидей эле баш ийүүчүлөр жана жетектөөчү катышуучулар бар, окумуштуулар изилдөөлөрүндө мындай иштөө формалары баланы классташын мугалимге караганда кээде ийгиликтүү үйрөтүүгө мүмкүнчүлүк берерин далилдешти. Андыктан көпчүлүк учурда баш ийүүчү жетектөөчү болуп калат, бул окуучуларга ишенимдүүлүктү берет.

Төмөнкү класстын окуучуларында окуу ишмердүүлүгүнө туруктуу кызыгуусу сабак-саякат, сабак-оюн, сабак-викторина, сабак-изилдөө, сабак-жолугушуу, сюжеттик сабактар, чыгармачылык тапшырмаларды коргоо сабактары, жомоктук каармандарды катыштыруу аркылуу, оюн ишмердүүлүгү, сабактан сырткаркы жана ар түрдүү ыкмаларды колдонуу аркылуу калыптанат.

Окуучулардагы таанып билүүчүлүк активдүүлүгүнө түрткү берүүчү негизги ыкмалары катары сабактарда түзүлгөн бардык көйгөйлүү, жарым жартылай-издөөчүлүк жана эвристикалык абалдарды атасак болот.

Бала мугалимден бардык иштеринде көңүл коюп угуучу жана жардамчысы катары көрүшү керек. Мактоолорго сараңдык кылбоо маанилүү! Төмөнкү класстын окуучуларында өзүнө-өзү баа берүүсү жогору болуш керек деген ойду карманабыз. Бул өзүнө ишенимдүүлүктү берет, чыгармачылыкта алдыга жылдырат.

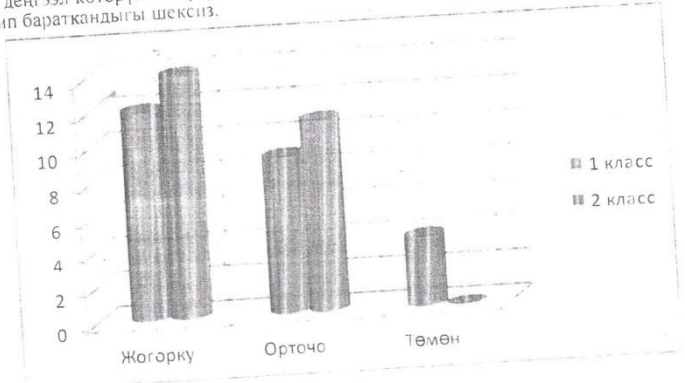
Коркунучту жеңүү	«Эч нерсе эмес ... Болот, адамдар коркушат ...»
Жашыруун инструкция	«Сенин эсинде да ...»
Авансирование	«Сен жасай аласың...»
Жекече артыкчылык	«Сенин гана колундан келет...»
Мотивацияларды күчөтүү	«Бул керек биз үчүн...»
Бөлүкчөлөргө жогорку баа	«Сенин бул бөлүгүн кереметтүү...»

Ийгилик абалын түзүү үчүн окууга мотивацияны дайыма жогорулатууну жүргүзүп туруу зарыл. Кантип?

Ийгиликтүү окууга умтулуу окуучулардын негизги багыт алгандыгы жана маселеси катары каралышы керек. Балдарды жашоодо ийгиликтүүлүктүн формуласын өзүлөрү алып келишине алып барышыбыз зарыл:

де жакшы окусан – мектепти ийгиликтүү аяктайсын, престиждүү окуу жайына тапшырасын, жакшы окуу маяна төлөнгөн кесипке ээ болосун, ийгиликтүү адам болосун. Жакшы билимсиз жакшы кесип дагы, жашоодогу ийгиликтер дагы болбойт. Бүгүнкү күндүн көз карашында караганда бул баалуулуктар маанилүү, анткени адам биринчи кезекте жашоодо ийгиликтүү болууга умтулат. Эрудициалуу, көп окуган, көптү билген адам менен - кызыктуу, ага таанымдарын көбөйтүүгө жеңил, андыкта социалдык жактан көнүп кетүүсү жеңил. Андыктан окууга кызыгуусунун жоголуп кетпеши үчүн бардыгын жасаш керек.

Жыйынтык: мотивацияларды калыптандыруу – бул үзгүлтүксүз процесс. Экинчи класстын III чөйрөсүнүн аягында биз кайгадан тестирлөө өткөрдүк. Алынган жыйынтыктарды биз диаграммдан көрүп турабыз. Жогорку деңгээл көтөрүлгөндүгү, ал эми төмөнкү деңгээл-0%ды көрсөтүп тургандыгы айкын. Бул иш туура багытта кетип бараткандыгы шексиз.

Төмөнкүдөй жыйынтык чыгарса болот:
 – Мотивация окуу ишмердүүлүгүнүн өзгөчө маанилүү жана атайын компоненти болуп эсептелет;
 – Мотивация аркылуу окуучулардын окуу предметине белгилүү бир мамилеси калыптанат жана анын жекече өсүшү үчүн баа жеткис маанилүүлүгү баамдалат;
 – Окуучуларды окутууда жекече- багытталган мамиле кылуууну колдонуу балдардын мотивациясына дурс таасирин тийгизет.
 Ошентип төмөнкү класстын окуучуларында окуу мотивациясын өнүктүрүүнүн багытталган жана системалык ар түрдүү формаларын жана ыкмаларын колдонуу балдардын билимге ээ болуу каалоосун бекемдейт жана жалпысынан окууга туруктуу кызыгуусун калыптандырат.

Адабияттардын тизмеси:

1. Божович Л.И. Проблема развития мотивационной сферы ребенка // Изучение мотивации поведения детей и подростков / Под ред. Л.И. Божович, Л.В. Благоняжежиной. – М.: Педагогика, 1972.
2. Безруких М.М., Ефимова С.П. Знаете ли вы своего ученика? – М.: Просвещение, 1997
3. Доровской А.И. Сто советов по развитию одаренности детей. – М.: Российское педагогическое агентство, 1997
4. Ефимова Н.В. Диагностика и коррекция мотивации учения у дошкольников и младших школьников. – М.: Изд-во МГУ, 1991.
5. Зайцев С.В. Личностно-ориентированное обучение младших школьников // Директор школы. – 2005. – № 3. – С. 56-65.
6. Маркова А.К. Пути исследования мотивации учебной деятельности школьников // Вопр. психол. 1980. № 5. С. 47-59.
7. Матюхина М.В. Мотивация учения младших школьников. М.: Педагогика, 1984.
8. Матюхина М.В. Особенности мотивации учения младших школьников // Вопр. психол. 1985. №1. С. 43-49.
9. Мильман В. Э. Внутренняя и внешняя мотивация учебной деятельности // Вопр. психол. 1987. № 5. С. 129-138.
10. Михайлова О.В. Учебная мотивация как один из критериев эффективности учебного процесса // Начальная школа плюс ДО и После. 2010. № 12

КГУ им. И.Арабаева ИНИТ
 ст. преп. Султанбаева Г.С.

ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННАЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ СРЕДА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ СТУДЕНТОВ

Аннотация: В данной статье рассматривается, что информационно- коммуникационная среда зачастую предполагает осуществление деятельности участников образовательного процесса с распределенным информационным ресурсом, что свидетельствует об актуальности применения при обучении возможностей Internet, стремительно распространяющегося в Кыргызстане, также в рамках нашего исследования рассматривается организация самостоятельной работы студентов дистанционной формы обучения ИНИТ КГУ им. И.Арабаева с элементами технологии дистанционного обучения, реализуемой разрабатываемыми нами УМК виртуальной среды Moodle.

Бул макалада окуу процессинин катышуучуларыны кызматын маалыматтык коммуникациялык чөйрө ишке ашыруусу божомолдонулат. Бул интернеттин мүмкүнчүлүктөрүн окуп үйрөнүүдө колдонуусу актуалдуу болуп эсептелинет. Биздин изилдөөбүздө И. Арабаев атындагы КМУ нин дистанттык окуу формасындагы студенттердин өз алдынча иштерин биз түзгөн ОМК нын негизинде Moodle чөйрөсүндө уюштуруу каралат.

Summary: In this article is considered that the information communication environment often assumes implementation of a deyatelnoksta of participants of educational process with the distributed informationky resource that testifies to relevance of application at an obuchekniya of opportunities of Internet which is promptly extending in Kyrgyzstan also within our research the organization of samostoyakitelny work of students of remote form of education of INIT KGU of I. Arabayev with elements of the technology of distance learning realized UMK of the virtual Moodle environment developed by us is considered.

Handwritten signature: Султанбаева